

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים נפיק (קידושין ל).

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ז ניסן תשע"ז

גליון
283

נזיר דף מ"ז . שב"ק פרשת כי תשא פרה י"ח אדר תשפ"ג

דף מ"ז - ע"א

משנה . נזיר שנזרק עליו אחד מן הדמים ונטמא - לרבי אליעזר סותר קרבנותיו שהביא קודם טומאה, שסובר שאינו מותר אלא אחר שעשה כל המעשים שמוטל עליו לעשות, והואיל ונטמא קודם שהקריב כולם הרי זה כנטמא קודם שהביא קרבן, ולכן ממתין שבע לטהרה, וחוזר להביא כל קרבנותיו. לחכמים - הקרבן שהקריב כשר, שהרי על ידו כבר סיים נזירותו, ויביא שאר קרבנותיו לכשיטהר. [ואף שלחכמים הנטמא ביום מלאת סותר מדרבנן שלושים, כאן שכבר נזרק עליו אחד מן הדמים והותרה נזירותו - אינו סותר].

הדרן עלך פרק שלשה מינין

פרק שביעי - כהן גדול

משנה . כהן גדול ונזיר אינם מטמאים לקרוביהם, אבל מיטמאים למת מצוה.

כהן גדול ונזיר שפגעו במת מצוה - לרבי אליעזר: יטמא כהן גדול, שאין צריך להביא קרבן על טומאתו, ולא יטמא נזיר שמביא קרבן על טומאתו. לחכמים: יטמא נזיר שקדושתו קדושת שעה [ואף שיש גם נזיר עולם, סתם נזיר אינו אלא ל' יום], ולא יטמא כהן שקדושתו קדושת עולם.

דף מ"ז - ע"ב

פגעו שני כהנים במת מצוה: כהן גדול משוח בשמן המשחה עדיף מכהן גדול מרובה בגדים - שמביא פר הבא על כל המצוות [שאם טעה והורה לעצמו ונהג על פי הוראתו, מקריב פר, אך מרובה בגדים מביא כשבה או שעירה כשאר יחיד החוטא. ומדובר אף באופן שאין למשוח מעלה שהוא ראוי לעבודה, וכגון שגלה המשוח, ונגנז שמן המשחה, ומינו אחר תחתיו בריבוי בגדים,

ושימש כמה שנים, ולכן אף כשחוזר הראשון מגלותו, נשאר השני בעבודתו (אך גם הראשון עובד, שאל"כ הרי המרובה בגדים שראוי לעבודה עדיף עליו, כדלהלן. ברכת ראש). כהן גדול מרובה בגדים עדיף ממשוח שעבר - שעובד עבודה. [כגון שהמשוח אירע בו קרי ומשחו אחר תחתיו, ועבד יום הכיפורים אחד, וכשנטהר המשוח הראשון חזר לעבודתו כמה שנים, ונגנז שמן המשחה, וגלה עם יכניה, ומינו אחר תחתיו בריבוי בגדים, שהמשוח שעבר אינו מתמנה כל ימי חייו של הראשון אף שגלה, משום איבה, והמרובה בגדים עדיף עליו, שראוי לעבודה, ואילו משוח שעבר אינו ראוי לא לכהן גדול - משום איבה, ולא לכהן הדיוט - שמעלים בקדש ואין מורידים. וכל שכן אם שניהם משוחים או שניהם מרובי בגדים - העובד עדיף על זה שעבר].

כהן גדול שעבר מחמת טומאת קרי עדיף מזה שעבר מחמת מזונו - שהנטמא ראוי לעבודה למחר. [ועדיף גם מעבר מחמת מום עובר - שאינו ראוי לעבודה עד שיתרפא ממזונו].

סגן עדיף ממשוח מלחמה - לענין טומאה למת מצוה, שראוי לעבודת כהן גדול, ומשוח קודם לסגן להחיותו - שחיי רבים תלויים בו. [ושאר דיני כהן גדול - נוהגים במשוח מלחמה ולא בסגן, שמשוח משמש בבגדי כהן גדול, וסגן בבגדי כהן הדיוט. והמשוח לא פורע על מתו, ולא פורם, ומצווה על הבתולה, ואסור באלמנה, והסגן מותר בכל אלו].

נזיר דף מ"ח . יום א' פרשת ויקה"פ
י"ט אדר תשפ"ג

דף מ"ח - ע"א

נאמר בכהן גדול 'על כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא', 'על כל נפשות מת' היינו בהכרח קרובים, שלרחוקים אינו צריך שהרי אף כהן הדיוט אסור, ואם כן 'לאביו' מיותר לדרוש

שמטמא למת מצוה, ו'לאמו' מיותר לגזירה שוה ל'אמו' הכתוב בנזיר, ושם כתוב שלא יטמא להם 'במותם' ודרשו במותם אינו מיטמא אבל מטמא הוא לנגע ולזיבתם. [אך אין ללמוד מגזירה שוה זו להיתר נזיר במת מצוה - שא"כ יש לומר שהגזירה שוה באה רק לכך, ולא להיתר להיטמא למצורע שחשוב כמת, ורק אחר שיש מקור אחר להיתר נזיר במת מצוה כדלהלן, מיותרת הגזירה שוה לכך]. וראה להלן שיטת רבי עקיבא.

דף מ"ח - ע"ב

נאמר בנזיר 'כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא, יתור 'מת' - לת"ק: להוציא בהמה. לרבי ישמעאל: לאדם ולא לבהמה לומדים מהאמור 'לא יבא' - נפשות המטמאות בביאת אהל. ונצרך לכתוב 'לאביו' שלא נלמד מכהן הדיוט שאף שאסור לטמאות למתים מותר לטמאות לקרוביו, ו'לאביו' מלמד ש'נפש מת' היינו קרובים. 'לאחיו' - להתיר טומאה למת מצוה. 'ולאחותו' - להתיר טומאה למת מצוה להולך לשחוט פסחו ולמול בנו, שלא נאמר שאין עשה של טומאה דוחה עשה שיש בה כרת. לרבי עקיבא: 'נפש' היינו רחוקים, 'מת' היינו קרובים [שאינו צריך ללמד להוציא בהמה: א. כרבי ישמעאל, ש'לא יבא' מלמד שמדובר באדם שמטמא באהל. ב. 'נפש' לחוד נקרא רק אדם ולא בהמה. ג. שלא מצינו בהמה מוזכרת לענין טומאה רק בשם 'נבילה'], 'לאביו ולאמו' - להתיר מת מצוה (להלן דף מט.) יבואר מדוע נצרכו שניהם), 'לאחיו' - שגם אם הוא נזיר וכהן גדול מיטמא למת מצוה [אבל לכהן הדיוט שהוא נזיר א"צ ריבוי מיוחד - כיון שמותר הכהן להיטמא לקרובים, אין סברא שתוספת הכהונה תמנע ממנו להיטמא למת מצוה]. וממילא יש ללמוד מכאן שוודאי כהן גדול לחוד מיטמא למת מצוה, ולכן מיותר לו 'לאביו ולאמו' האמור בכהן גדול, ו'אמו' בא לגזירה שוה לנזיר כנ"ל (ללמד שכהן גדול מותר להיטמא למצורע, ולהלן דף מ"ט) יבואר מדוע נצרך גם 'לאביו' בכהן גדול. 'ולאחותו' - כנ"ל לרבי ישמעאל.

נזיר דף מ"ט. יום ב' פרשת ויקה"פ

כ' אדר תשפ"ג

דף מ"ט - ע"א

'כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא - לרבי עקיבא: 'על נפש' - רחוקים, 'מת' - קרובים, ואם כן האמור 'לאביו ולאמו... לא יטמא להם במותם' מיותר, ודרש מכך שלהם לא יטמא אבל מטמא למת מצוה, והוצרך הכתוב להזכיר שניהם, שאילו נכתב רק 'אביו' היינו אומרים שבא ללמד

שרק לאביו שאינו אלא מכח חזקה אינו מטמא, אבל לאמו שהיא ודאית מטמא, ואילו נכתב רק 'אמו' היינו אומרים שבא ללמד שרק לאמו שאינו מתייחס אחריה מטמא, אבל לאביו שהוא מתייחס אחריו שנאמר 'למשפחותם לבית אבותם', מטמא.

דף מ"ט - ע"ב

נאמר בכהן גדול: 'ועל כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא' - 'על כל נפשות' היינו שלא יטמא לרחוקים, 'מת' - שלא יטמא לקרובים, 'נפשות' (ולא 'נפש') - רביעית דם שיצאה משני מתים מטמאה באהל. (ויבואר עוד לקמן דף ג"ג).

משנה. הנזיר מגלח על מגע, משא, ואהל של: מת, כזית מן המת, מזהל המת, מלא כף רקבון ועפרורית מהמת, שדרה וגולגולת אף שאין עליהם בשר, אבר מן המת ואבר מן החי שיש עליהם בשר שהיה יכול האבר לחיות ממנו, חצי קב עצמות הבאה מרוב מניינו או רוב בניינו, חצי לוג דם (הלכה היא בנזיר, שאילו טומאת אהל ברביעית). ועל עצם כשעורה במגע ובמשא ולא באהל.

נזיר שנטמא בטומאת מת - מגלח, ומזה שלישי ושביעי, וסותר את הקודמים, ואינו מתחיל למנות עד שיטהר ויביא קרבנותיו.

נזיר דף נ'. יום ג' פרשת ויקה"פ

כ"א אדר תשפ"ג

דף נ' - ע"א

מה ששנינו שנזיר מגלח 'על המת' אף ששנינו שמגלח אפילו על 'כזית מן המת' - מדובר בנפל שלם שלא התקשרו אבריו בגידים ובשר. לרבא: ברוב בניינו ומניינו של מת, שאין בהם אבר שלם, ואין בהם אפילו רובע קב עצמות.

נצל שנזיר מגלח עליו - היינו בשר המת שנימוח, ואם אין ידוע אם הוא מבשרו או מכיחו וניעו - נקדש סימן שהוא בשר ומטמא, לא נקדש כיחו וניעו הוא ואינו מטמא. וכן מים שיצאו מן המת - אם הרתיחו באור והעלו רתיחות סימן שמן המת הם ומטמאים, ואם לא - כיחו וניעו הוא ואינו מטמא.

כזית מנבלת בהמה שנרקב מאליו ונימוח - לסובר שאין טומאת נבילה אלא בראוי לנתינה לגר (שראוי לאכילת אדם) אינו מטמא אדם במגע ומשא, אבל לסובר שמטמא כל זמן שראוי לכלב, איבעיא אם יש דין נצל לבהמה ומטמא, או לא.

המחה באור שזמן נבלת עוף טהור - טמא, שלא נפסל מאכילה, אבל המחיה בחמה טהור, שמסריח מחום השמש ואף לכלב אינו ראוי.

יצק ועירה משקים טהורים לתוך משקים טמאים - לא נטמאו הטהורים, שניצוק אינו חיבור. חוץ מדבש הזיפים והצפיחית, שבהם ניצוק חיבור. לבית שמאי אף במקפה של גריסים ושל פול ניצוק חיבור, שכשפוסק מלשפוך העמוד סולד לאחריו.

דף נ' - ע"ב

בדבש הזיפים והצפיחית ניצוק חיבור, ואיבעיא אם הטעם הוא משום שכשפוסק מלשפוך העמוד סולד לאחריו, מה שאין כן באוכלים, כגון שומן שהמחהו [ואמנם לבית שמאי בוודאי זהו הטעם וכפי שפירשו, ואפשר שגם לת"ק זה הטעם, אלא חלק עם בית שמאי במקפה של גריסים ופול, משום שאינו סולד כ"כ כדבש הנ"ל], או הטעם משום שדבש הנ"ל עבה, וא"כ הוא הדין בכל מאכל שהוא עבה, שניצוק חיבור.

כזית חלב המת שהתיכו באור ועדיין הוא כזית שלם כבתחילה - טמא (ואם אין ניצוק חיבור באוכלים היינו

דווקא באופן שנשאר שלם גם בשעת הרתיחה, כגון שמיד כשהרתיח עלה כזית לפי הכלי וק"ש). אך אם היה כזית מפורר, אף שהרתיחו ונקרש לכזית שלם אינו טמא.

מלא תרווד רקב מן המת שמטמא - לרבי מאיר: היינו מלא אצבעות כף היד, או מלא כף היד ללא האצבעות, ששיעור אחד הם, וכדעתו פסק חזקיה. **לחכמים:** היינו מלא חפניו, וכן דעת רבי יוחנן.

נזיר דף נ"א . יום ד' פרשת ויקה"פ

כ"ב אדר תשפ"ג

לעילוי נשמת זקני

הרה"ח ר' ישראל ראזענבוים זצ"ל ב"ר

הרה"ח ר' מאיר זצ"ל

נלב"ע כ' אדר תש"מ

ת . נ . צ . ב . ה .

דף נ"א - ע"א

אין רקב מטמא אלא כשאין להסתפק בתערובת עפר אחר, וכגון שנקבר ערום בארון של שיש, או על גבי רצפה של אבנים, אבל נקבר בכסותו אפילו בארון של שיש, או ערום בארון של עץ, כיון שהתערב דבר אחר עם המת בתחילתו, נעשה לו גלגלים ואינו מטמא.

אין רקב מטמא אלא הבא מן הבשר ומן הגידים ומן העצמות, אבל אם חסר אחד מהם לא, ולכן אין דין רקב בנפל שלא נתקשרו אבריו בגידים. (ובסתם מת לא שייך בשר עם עצמות בלי גידים).

שני מתים שקברם זה אצל זה ונרקבו יחד - אין

להם דין רקב, שאין רקב אלא של מת אחד ולא שנתערב עמו אחר, אבל קברו כל אחד לעצמו ונרקבו, ולא נשאר מכל אחד אלא חצי תרווד, מצטרפים שניהם למלא תרווד.

שערו שנגזז נעשה לו גלגלים ואין בו דין רקב, וספק בשער המחובר אך עומד להיגזז.

כל שבמת טמא [וגם העור שנפרד ממנו טמא, ומחלוקת אם מדאורייתא או מדרבנן], חוץ מהשיניים והשער והציפורניים, אך בשעה שמחברים למת גם הם מטמאים [מדין יד לטומאת המת], ואיבעיא בשער וציפורן העומדים להיגזז אם מטמאים.

איבעיא: רקב הרגל דרך העקב האם מטמא, שמא כיון שיש בו עובי בשר שאין בה חיות מיהר להרקיב, אבל רקב כל הגוף אע"פ שנרקב גם הרגל יש לו דין רקב.

דף נ"א - ע"ב

איבעיא: עובר - כיון שירך אמו אינו נעשה לה גלגלים, או כיון שסופו לצאת נעשה. אם תמצא לומר כיון שסופו לצאת נעשה גלגלים - שכבת זרע במעיה, כיון שאין סופה לצאת כגופה ואינה גלגלים, או כיון שבאה אליה מבחוץ אינה כגופה. **צואה -** האם כגופה כיון שנוצרת מאכילתה שמחיה אותה, או כיון שבאה מהמזון שמבחוץ אינה כגופה, וכן איבעיא בעורו ובכחו וניעו.

אם כל הדברים שבאיבעיות לעיל נעשים גלגלים - אין רקב המת מטמא אלא אם השקוהו קודם מיתה מי דקלים המנקים הגוף מכל פרש וכיח וניע, ואחר מיתתו שלקוהו במי טבריה והפשיטו עורו, והשירו כל שערו בסם [ששורשי השיער מחוברים בבשר שתחת העור. ומבואר שהאיבעיא לעיל היא לא רק בשער העומד להיגזז, אלא בכל שער המחובר בו].

מת שטחנו - העפרורית אין לה דין רקב. ואיבעיא בהרקיבה העפרורית - אם הטעם שאין לה דין רקב משום שלא נרקבה, אך לאחר שנרקבה כיון שיש רקב בשר ועצמות מטמאה, או שצריך שיתרקב באופן שקודם לכן לא נשתנה מברייתו.

מת שחסר: - אין לו דין רקב, וכשמוצאו בדרך אין צריך ליטול תפוסתו עמו (עפר התיחוח שתחתיו ועוד ג' אצבעות מקרקע בתולה), ואם מוצא אותו קבור עם עוד ב' מתים, ויש ביניהם מד' עד ח' אמות, אין חוששים שיש שם בית הקברות. [וצ"ע הטעם, ושמה מהלכה למשה מסיני הוא, בלא טעם].

אבר מן החי שנרקב אינו מטמא, ואיבעיא בנרקב בחייו ואחר כך מת.

לעילוי נשמת זקני הגה"ח ר' שמשון פישער
זצ"ל בן הרה"ח גבריאל זצ"ל
נלב"ע כ"ג אדר תשכ"ז

דף נ"ב - ע"א

האוכל נמלה שלמה אף שאין בה כזית חייב, ואיבעיא לרבא אם חסרה ויכולה לחיות, כגון שנקצצו רגליה, האם קיבלו הלכה זו כ'שיעור', וכיון שחסרה אין בה שיעור, או שקיבלו ההלכה שכל שהיא 'בריה', וכיון שראויה לחיות הרי היא בריה וחייב. רב יהודה מדיסקרתא רצה לפשוט מכך ששיעור טומאת שרץ הוא בכעדשה, מפני שזהו שיעור החומט מתחילתו ברייתו, והיינו כל ברייתו עם רגליו, ולא למדו שהשיעור יהא פחות, מחומט קודם שנוצרו רגליו, ואם כן גם בנמלה אינו חייב אלא כשהיא שלמה. ורב שמעיה דחה, שחומט קודם שהוא כעדשה עדיין אין בו נשמה, ולכן אינו נחשב לבריה, אבל נמלה חשיבותה משום חיותה, וזהו גם באופן שנקצצו רגליה.

שנינו במשנה שהשדרה והגולגולת מטמאים בנזיר, ואיבעיא אם כוונת המשנה לשניהם יחדיו, או גם אחד משניהם מטמא [וכן איבעיא לגבי גוף דין טומאת מת, ולא רק בנזיר]. ולשמאי אפילו עצם אחד מן הגולגולת או מן השדרה מטמא.

שדרה שנשברו או התפרקו רוב צלעותיה טהורה [בנשבר היינו רוב משני צידיה, ובנעקר אף ברוב צד אחד]. ואם היא בקבר, אפילו משוברת או מפורקת קיבלו חכמים שהקבר מצרפה ומטמאה.

רבי עקיבא היה מטמא אבר מן המת שבא משני מתים, ואבר משני בני אדם חיים, חצי קב עצמות משני מתים, רביעית דם משני מתים, שדרה וגולגולת משני מתים. ונחלקו עליו חכמים, וחזר בו רבי עקיבא. (ראה עוד להלן ע"ב).

דף נ"ב - ע"ב

עצם כשעורה מן המת שנחלקה לשניים - לרבי עקיבא מטמאה במגע ובמשא, ולרבי יוחנן בן נורי אינה מטמאה.

רביעית דם משני מתים - לרבי עקיבא מטמאה, שנאמר 'על כל נפשות מת לא יבא', לתנא דברייתא גם מדין זה חזר בו רבי עקיבא, לבר קפרא לא חזר בו, וכן אמר רבי שמעון, שעד יום מותו לא חזר בו, ואם משמת חזר בו איני יודע, והושחרו שיניו של

רבי שמעון מפני תעניותיו, שאין דרך ארץ לדבר על רבו בלשון זה.

רובע עצמות שמטמא באהל - לבית שמאי אפילו אם הם משניים או שלשה אברים, לבית הלל או מרוב בנין או מרוב מנין. **לרבי יהושע:** לא נחלקו, אלא מה שאמרו בית שמאי 'משניים או ג' אברים', היינו או משני שוקיים ודרך אחד או משני ירכיים ושוק אחד, שזהו רוב בנין, ובית הלל הוסיפו אף רוב מנין, והיינו בפרקי ידיים ורגלים, שיש רוב מנין אף בלי עצמות השוקיים והירכיים.

איבעיא ברובע עצמות מהשדרה או גולגלת, כיון שחמורים מטמאים בנזיר אף שאין בהם חצי קב, ומה ששנינו במשנה שגולגולת ושדרה מטמאים, ומשמע שרק בשלמותם, היינו כשאין בהם רובע עצמות.

נזיר דף נ"ג . יום ו' פרשת ויקה"פ

כ"ד אדר תשפ"ג

דף נ"ג - ע"א

זקנים הראשונים, מקצת היו אומרים: חצי קב עצמות וחצי לוג דם מטמאים באהל בין בנזיר ובין לתרומה וקדשים, ולא רובע הקב ורביעית דם. **ומקצת היו אומרים:** אף רובע הקב עצמות ורביעית דם. **בית דין שלאחריהם אמרו:** חצי קב וחצי לוג לנזיר, ורובע קב ורביעית לוג לתרומה וקדשים. ואף שבכל מקום אין דעה שלישית מכרעת, כאן קבעו הלכה כמותם כיון שאמרו שמועה זו מפי חגי זכריה ומלאכי.

מה ששנינו ברישא של המשנה 'על אלו טומאות הנזיר מגלח' - היינו למעט עצם כשעורה, שמטמאה במגע ומשא ולא באהל [ואף שנשנה בפירוש בהמשך - שנה ואחר כך פירש], ומה ששנינו במשנה להלן 'על אלו אינו מטמא' - היינו למעט אבן הסככות.

דף נ"ג - ע"ב

מה ששנינו שמגלח על טומאת אהל חצי קב עצמות, אבל ברובע הקב מגלח רק על מגע ומשא - היינו כשטחנם כקמח ואין בהן עצם כשעורה, שאילו יש בהם הרי מגלח גם על מגע ומשא של כשעורה בלבד.

אבר המת שאין עליו בשר כראוי ואין בו עצם כשעורה - לרבי יוחנן: אין הנזיר מגלח על מגעו ומשאו, כפשטות משמעות המשנה. **לריש לקיש** מגלח, שהרי לא שנינו בסיפא שאינו מגלח [ומה ששמע ברישא שאינו מגלח היינו דווקא בטומאת אהל], והמקור: נאמר 'וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת' - 'או במת' זהו אבר הנחלל מן המת.

כל הזכויות שמורות ©